

V zajetí Carmen

Vypadá jako Carmen, je stejně temperamentní a kvůli roli španělské krásky bývá Andrea Kalivodová našťvaná na muže kolem sebe. Přesto přední česká mezzosopranistka říká: »Vím, že Carmen se mnou půjde celým životem.«

Za operní pěvkyní Andreou Kalivodovou jsem se vypravila do Českého Krumlova. Přední česká mezzosopranistka a sólistka Státní opery Praha tam zkoušela roli Ježibaby v opeře Rusalko. Představení, jež se uskuteční ve slavném přírodním divadle s otáčivým hledištěm, má právě dnes svou premiéru. Řídí jej dirigent newyorské Metropolitní opery John Keenan, hraje se celkem osmkrát a vyprodáno je dlouho dopředu.

S Andreou Kalivodovou si jdeme sednout do známé »rytířské krčmy« Markéta v zahradách krumlovského zámku. »Nebude vám tam vadit kouř?« ptám se pro jistotu. »Ne, já jsem v pohodě,« odvětlí, »stačí, když mi nikdo nebude kouřit pod nosem.«

Jen co vstoupíme do stylově zařízeného podniku, veškeré osazenstvo ve vteřině utichá a hledí na ni. Není divu, že za svou životní roli považuje Carmen, již s úspěchem zpívala v Praze, v Německu, na Slovensku i v Maďarsku. Jak sama přiznává,

krásná a nespoutaná Španělka v ní žije i potom, co za představením spadne opona. Andrea Kalivodová si objedná česnečku a upře na mě svůj uhrančivý pohled. »Česnečka nebo chilli papričky jsou hrozně dobrý na hlas,« říká, »syrový vajíčka fakt nikdo nepije.«

Péče o hlas je ve vaší profesi jednou z nejdůležitějších věcí. Jenže pálivé jídlo k tomu asi nestačí...

Důležité je si práci plánovat. Já se ve svém životě sice občas chovám chaoticky, ale v práci nikdy. V práci jsem chladnokrevná, hodně o věcech přemýšlím a jdu do toho s ohromnou zodpovědností. Vím, co budu zpívat v prosinci příštího roku, a vím, že nemůžu zpívat jeden den *Carmen* a druhý den Fenenu v *Nabuccovi*. To si hlídám a mám pocit, že se hlas potom neunavuje.

Taky se ale zpíváním musíte uživit.

Jenom honit peníze nejde. Chci zpívat dlouho, a ne skončit za pár let se zničeným hlasem krákoráním kdoví kde. Musím si udělat volno. Když jsem přepracovaná, jsem i nepříjemná na okolí a odskáčou to nejbližší. Například po *Carmen* mám divné náлады, jsem našťvaná na muže...

Proč?

Jako Carmen si na pódiu odžiju spoustu emocí: Carmen je nejdřív hvězda, pak zničí dona Josého, potom se zamiluje do Escamilla a nakonec ji José zabije. A pak přijďte domů, a buďte v klidu! Snažím se to vypnout, snažím se být hodná Andrea, hodná partnerka, ale někdy to nejde. O roli přemýšlím, ještě před usnutím se vracím na jeviště... Druhý den se probudím a všechno mě bolí, protože se mnou José mrskne na zem... Podvědomí vám někdy nedovolí vypnout.

• **O Carmen často říkáte, že je to vaše životní role. Není na taková prohlášení ještě trochu brzy?**

Carmen jsem poprvé začala studovat před sedmi lety, to mi bylo pětadvacet, v Košicích. Vůbec to ještě nebyla »ta Carmen«, dostávala jsem ji teprve do krve. A s Carmen mě spojují i proto, jak vypadám. Carmen je životní role, protože ji budu zpívat celý život, vždyť jen příští rok mám další dvě premiéry. Nechci se rouhat, protože nevím, jak bude moje kariéra dlouhá, ale vím, že Carmen se mnou půjde, i když za pět nebo deset let bude jiná.

A co naopak? Jak se v Carmen otiskla Andrea Kalivodová?

Do role si berete i to, co prožíváte v soukromém životě. Vždycky jsem měla velké štěstí, všechno mi vždycky šlo, a pak se stalo pár věcí v soukromém životě... Musela jsem řešit nepříjemnosti spojené s partnerským rozchodem a role se mi posunula, stejně jako moje pěvecké umění. Když je všechno růžový a super, jako byste postrádala v hlase měkčnost, dojetí... Mně pomohlo, že jsem si za poslední dva roky užila i velmi těžké chvíle. Před třemi lety mi jedna moje fanynka řekla, že to krásně zpívám, ale že potřebuji ještě nějaké životní zkušenosti. Jako by to přivolala - i moje další zkušenosti se dnes v Carmen promítají. Být operní zpěvačka není práce jako každá jiná, v žádné jiné není tolik emocí. Navíc z opery si mnoho věcí nosíte do svého života. A někdy je to tvrdý. V poslední době se ovšem i kvůli svému partnerovi velmi snažím oddělovat profesní a osobní život - vím, že to přijde i s věkem a vím, že mi jednou pomůže i moje vlastní rodina.

Carmen jste zpívala ve slovenské Státní opeře, v maďarském Šoproni a Budapešti, na německých pódiiích i ve Státní opeře v Praze. Existuje nějaké vysněné pódium, kam ji chcete dovézt?

Chtěla bych ji dovézt co nejdál! Mně bude v listopadu třicet dva let, a ty nejlepší roky mám před sebou. Pár snů jsem si už splnila, třeba právě zpívat Carmen ve Státní opeře, ale věřím, že když se věci dobře poskládají, nepůjdu špatnou cestou, a hlavně když mi nebude chybět sebereflexe, dovezu ji tam, kam mám. Stejně je to napsané ve hvězdách. Jen musím všechno dělat naplno a vždycky být naladěna tak, že to dokážu: když se připodělám, taky to nepůjde. Jediná správná cesta je neustálá pečlivá práce a disciplína, ovšem bez urputné křeče.

To osudu tak moc věříte?

Všechno máme napsáno ve hvězdách, ale to neznamená, že můžeme sedět se založenýma rukama a čekat, až se »to« stane. Nic nejde dělat s křečí: musíte zapojit mozek i duši, vždyť i těžká práce by měla být oduševnělá. V opeře nejdou věci uspěchat, vše musí vyplnout tak, abyste si neublížili ani hlasově, ani charakterově. Pokud jdete správnou ces-

tou, není možné úplně odbočit a najednou se dostat z velké scény někam na okraj. Ale musíte jít postupně, skoky v opeře nefungují: znala jsem pěvce, kteří v jedenadvaceti zpívali s Pavarottim, a dnes o nich nikdo neví.

Vy umíte role, na které ještě necítíte vhodnou dobu, odmítat?

Určitě. Měla jsem hodně nabídek ze zahraničí a odmítla jsem je, protože bych nebyla šťastná. Koncerty v zahraničí jsou krásné, ale takhle jsem zase pánem svého času. Dostat angažmá v zahraničí znamená, že ve finále budu zpívat všechno od Bacha po Vlacha, a to je krátkodobé. Proto jsem to udělala jinak: v Praze mám své postavení, a je opravdu lepší někam přijet jako sólistka Státní opery než se upsat zahraničnímu divadlu, které z vás sedře kůži.

Ted' jste přijela do Krumlova, abyste tu zpívala Ježibabu v Dvořákově Rusalce. Tu roli jste už ztvárnila na mnoha scénách. V čem je současné představení jiné?

Rusalku řídí dirigent Metropolitní opery v New Yorku John Keenan, který v Krumlově zároveň dirigoval i koncert světově proslulé Renée Flemingové. Představení režiruje Josef Průdek, vynikající tvůrce, se kterým jsem dělala například *Rusalku* na Konopišti. Sopranistka Julie Makerovová zpívá

jsem na předzpívání. Někdy je dobré nemít všechno samozřejmě, protože když to tak je, okamžitě usnete na vavřínech. Když si myslíte, že máte svou pozici jistou, zabrzdí vás to. Ve zpěvu není nic měřitelné, jako když ve sportu vezmete kouli a hodíte ji nejdál. Někomu se líbí velké barevné hlasy, jinému subtilní koloratura. Já jsem pohodář, beru to v klidu. Díky bohu mám práce hodně, necítím se nikým ohrožená, a jestli něco vyjde nebo nevyjde, mě nemůže rozhodit. Ale nikdy by se zpěvák neměl dostat do situace, že si řekne: Kašlu na to, nikam nejedu.

Vy jste si nikdy neřekla, že vám nějaká role nestojí za námahu?

Já jsem spíš dříve bojovala s režiséry a vysvětlovala jim, co dělat nebudu. Ale v opeře se musíte naučit dirigenta a režiséra akceptovat. Dřív jsem byla drzejší, dnes už jsem vůči všemu mnohem pokornější. Za poslední dva roky jsem pochopila, že když mám něco odevzdávat a když chci zpívat dlouho, musím tomu povolání všechno přizpůsobit. Musím vždycky zpívat svůj obor, tedy mezzosoprán, musím se naučit poslouchat, ale zároveň nikdy nesmím opustit svůj instinkt. Když jdete do nějaké produkce, do které si vás vyberou, a vy se chytete s režisérem, taky vás můžou poslat domů. V opeře se nikdo s nikým nepáře, a jestli je to Kalivodová nebo někdo jiný... Vždyť vyhovět režisérovi nebo

Znala jsem pěvce, kteří v jedenadvaceti zpívali s Pavarottim, a dnes o nich nikdo neví.

titulní roli, druhé obsazení má Dana Burešová, a obě Rusalky jsou velice kvalitní. Roli Cizí kněžny ztvárnila Eva Urbanová, a to mě velmi těší, protože s ní je velmi příjemná spolupráce, navíc její Cizí kněžna má v sobě tu správnou jízlivost, ironii. A prince hraje Aleš Briscein, který kromě toho, že skvěle zpívá, je i fyzicky dobře disponovaný - bude to krásný princ. Druhého prince zpívá Allan Glassman. Výborní jsou i Vodníci, vynikající slovenští pěvci Martin Gurbal a Jozef Benci. Obsazení se povedlo nadprůměrně, dosahuje evropského formátu a jen tak se nebude opakovat.

Kdo takové obsazení sestavil?

Jednotlivé role dávali dohromady režisér Průdek, dirigent Keenan a ředitel Jihočeského divadla Jiří Šesták. Sešlo se na stovku nahrávek a pak probíhal dvoudenní konkurz.

Sólistka Státní opery chodí na konkurzy?

Věděla jsem, že by mě v Krumlově rádi viděli a slyšeli, a protože mě dirigent John Keenan neznal, šla

dirigentovi je správné: pěvec slouží inscenaci, tomu, jak to oni vidí, je ve službách, a buď vyhoví, nebo ne. Ale ať to nezní jako direktiva: inteligentní režisér s vámi bude konzultovat, jak se v roli cítíte, bude se ptát, jestli vám to takhle vyhovuje.

Rusalka i Carmen jsou dvě z oper, které byly zpracovány jako muzikál. Co si o podobných adaptacích klasiky myslíte?

Muzikál *Rusalka* vidělo pár lidí, to byl podle mě vyloučeně hloupý nápad. *Carmen* v Karlině je dobrá, ale s operou nemá nic společného. Použitý je jen motiv žárlivosti a zhrzené lásky. Muzikály v Čechách obecně nedosahují takové úrovně, jaké by měly. Ale nechtějte po mně, abych to dál komentovala.

Není to svého druhu popularizace opery?

Opera má zvláštní kouzlo, za kterým lidé jdou, to se nedá s žádným muzikálem srovnávat. Ale nemám třeba vůbec nic proti tomu, když Eva Urbanová zazpívá s Karlem Gottem. Pokud si špičkový zpěvák opery stoupne vedle špičkového zpěváka

pop music, jeden odzpívá operu, druhý pop, a oba podají perfektní výkon, pak je to v pořádku. To je popularizace opery, která je potřeba.

Četla jsem o vás, že za vaším rozhodnutím stát se zpěvačkou stála vaše dětská láska k Haně Zagorové. Jak to, že jste »skončila« u opery?

Nejsem z rodiny, která by každý víkend byla na opeře, vždyť můj tatínek operu viděl poprvé až tehdy, když jsem v ní zpívala já. Přesto jsem od dětství věděla, že chci zpívat. Nikdy jsem ani na vteřinu nazauvažovala, že bych se živila něčím jiným. Rodiče neposlouchali *Madama Butterfly*, ale tenkrát všude hrála Hanka Zagorová, a ta mě zaujala. Pětileté dítě na operu neslyší.

Holčiček, které milovaly Hanu Zagorovou, jistě nebylo málo, ale abyste se stala operní pěvkyní, musel si nejdříve někdo všimnout vašeho talentu a vést vás ke zpěvu.

Už na základní škole při hudební výchově si učitelé všimli, že mám znělý hlas. Začala jsem chodit do hudebky na klavír, na kytaru, do sboru... Po základce jsem se přihlásila na brněnskou konzervatoř. Rodiče se seznámili s profesorkou Jarmilou Janíčkovou, která mě začala připravovat, a když viděli, jak moc mě to baví, udělali všechno pro to, abych se tam dostala: platili mi hodiny zpěvu, a hlavně mě v tom snu povzbuzovali. Když mě ale na konzervatoř přijali, moc mě to nebavilo, protože se zpívaly samé lidovky, hudební intonace byly otravné... Pak jsem si ale v hudební knihovně pustila opery, *Carmen*, *Rusalku*, *Toscu*, *Jenůfu*, a to pro mě bylo v patnácti letech osudové. Nakonec jsem v hudební knihovně strávila spoustu času.

Populární zpěv vás nelákal?

Populární zpěv může dělat každý, a mě nebaví věci, které může dělat každý. Operu může zpívat jen jedno a půl procenta populace. Naučit se to, odzpívat to, na to musíte mít obrovský dar, abyste to mohla dělat. Mám ráda velké výzvy, a i když pak chodím a opakuju si, že tohle se v životě nenaučím, vím, že to nakonec dokázat musím.

S desítkami odzpívaných rolí a postem sólistky Státní opery se vám to snad už nestává...

Ale stává! Když k roli přistupujete zodpovědně a chcete být dobře připravená, musíte se ji učít třeba půl roku nebo rok. Naposledy jsem si říkala, že něco nezvládnou, když jsem se učila písně Almy Mahlerové, galakonzert, které jsme měly společně s Valerií Zavadskou a Kristinou Kasíkovou v Bruselu i v České republice. Pak se začnete učit, zjišťujete, o čem to je, dostanete se do toho, nacházíte, co

Z opery si mnoho věcí nosíte do svého života. A někdy je to tvrdý.

chtěl autor říci... Ale ta prvotní obava je normální, v opeře pořád něco zdoláváte. A to je taky krásné, protože se celý život učíte a nikdy zkrátka nezakráníte, což je pro mě důležité.

Jak se z operní pěvkyně stane operní hvězda?

Můžu mít vystoupení po celém světě, ale víte, co je nejtěžší? Udržet si stejnou úroveň. Moje jméno musí být známkou kvality. Někdy nemáte den, protože máte stresy a jste unavená. Na druhou stranu v den, kdy jsem brala antibiotika, přemýšlela nad tím, že to zruším, a na scénu jsem pak šla s tím, že to nebude stát za nic, jsem se nakonec tak moc soustředila, že to vážně bylo skvělé! Nebyla tam jediná chyba!

Proč s antibiotiky neležíte v posteli?

Někdy to nejde. Antibiotika unaví, ale nevezmu mi hlas. Musím to překonat, ony ty moje antibiotika nikoho moc nezajímají.

Čím to překonáváte?

Technikou, dobrou náladou a vůlí. A taky mi pomáhají lidé, kteří tam sedí a na představení se těší. Tohle pracovní vypětí se pak ale odráží v tom, že v soukromí někdy dávám malý důraz na... dejme tomu na věci běžné. Ale to je docela pochopitelné.

Co tím myslíte?

Jsem pěvkyně. V životě jsem se strašně nadřela, abych něco dokázala. Nikdo to za mě nikdy neodzpíval. A pro mě je velká zodpovědnost, abych vedle

sebe měla partnera, který mě bude chápat nejenom na jevišti, ale i doma po představení, když budu mít třeba »divnou« náladu. Pěvkyně má být umělkyní, ale ne blbou umělkyní, a podobně si nemůžu nabrnknout chlapa, který by mě nepochopil. Já partnerovi nabízím pevnou životní oporu, zázemí a pestrý život - se mnou nikdy nebude nuda. A on mě musí dobíjet, být mi inspirací.

Není potom jednodušší mít partnera z oboru?

Ne, ne, ne. Ani náhodou. Já si nedovedu představit, že bych žila s operním zpěvákem. To bych ho musela zabít hned po ránu. Mně by to kokrhání skutečně vadilo, já bych se zbláznila! Potřebuju si odpočinout od práce. Asi bych se musela zamilovat tak, že bych byla bez hlavy, ale... ne. Operního pěvce ne. Já mám velký režim ve své práci, ale v životě ho nemám, to je občas úplný chaos, a tak jsem ráda, když mi někdo ten řád trochu nastolí.

Působíte na mě příliš energicky, abych mohla věřit, že vám někdo nastolí řád a vy budete poslouchat.

Potřebuju vidět vzory, pak se přizpůsobuju ráda. Pokud mě někdo inspiruje tím, co a jak udělá, dokážu jej přirozeně následovat a respektovat i bez scének a rozhazování rukama. Ve mně je vzdor, pověstná hrdost koně, i ta Carmen se na mně podepsala, ale proč by nakonec Carmen nemohla stát u sporáku?

Andrea Kalivodová (*1977)

- Narodila se v Kroměříži, absolvovala konzervatoř v Brně, poté studovala pražskou Hudební akademii múzických umění.
- Rok strávila na stáži na vídeňské **Universität für Musik und Darstellende Kunst**.
- V roce 2001 získala první cenu nadace Emy Destinnové a jako vítězka vystoupila v londýnské **Covent Garden**.
- V témže roce stála poprvé na prknech **Státní opery Praha**, roku 2003 zde získala stálé angažmá.
- Výrazné pěvecké role ztvárnila například v operách **Kouzelná flétna, Rigoletto, Madama Butterfly, Nabucco, Carmen a Rusalka**.